

KOMUNIKAČNÁ KONCEPCIA BIBLIOGRAFIE 2

Text, Informácia, Signál a znak, Jazykový
znak, Dokument

Text

bibliografická komunikácie je založená na texte

opozícia prototext - metatext,

opozícia komunikát - metakomunikát.

bibliografická komunikácia je vlastne metakomunikáciou

V predpočítačovej bibliografii bol rozsah a obsah bibliografického textu limitovaný

Dominantná požiadavka - stručnosť a dodržiavanie obmedzujúcich pravidiel

V postmodernej počítačovej bibliografii prestali platiť tradičné limity a otvorili sa nové možnosti týkajúce sa formy a obsahu bibliografických produktov.

Vývoj smeruje od štrukturovaného textu k prirodzenému textu, ktorý nemusí byť bibliograficky štruktúrovaný výlučne na bibliografických pracoviskách

Obsažnosť bibliografického textu

Ca do -1970

1. Rukopisné záznamy
2. Strojopisné záznamy

1970 – 1995 - čip, integrované obvody- počítačové spracovanie bibliografie

3. Jednoduché počítačové záznamy

1995 – 202X

4. Počítačové záznamy MARC a SGML (XML,HTML)

2000 – 202X

5. Digitalitácia

Lehrgang - Freihandzeichnen 149 1552.

80

Lehrgang für das Freihandzeichnen in Volks- und
Bürgerschulen. Ausführliche Lektionen nebst Übungs-
aufgaben. Herausgegeben von dem Verein zur
Förderung des Zeichenunterrichtes in der
Provinz Sachsen und den angrenzenden Landes-
teilen.

Nos. Magdeburg, Albert Rathke 1887-1891 t.

Teil I. II

Übersicht:

Teil I: Die gerade Linie und Ebene von
Geraden Linien begrenzte Figuren
mit 6 lithographierten Tafeln. 1887. 2011
- 11 16

Ca do -1970
Rukopisný
záznam

BIBLIOGRAFIE

Pres. 54D27964

Bibliografie. Průzkumná verze učebních textů pro střední knihovnické školy. Zprac.
kol.za vedl.Jaroslava Drtiny.

1 sv.

Praha, Stát.knihovna ČSSR - Ústř.vědecko-met.kabinet
knihovnictví 1968-

DRTYNA, Jaroslav

Rozm.

Část: 1.1968;

Obsahuje:

Část 1.: 1968. 90 s.

P.v.567/69

P.v.

Nk 3.69

81 25 - 1839-00

Ca do -1970
Strojopisný
záznam

Menné katalogy v NKP Praha

Jmenné katalogy - řazené abecedně podle autorů
(příp. názvů - více než 4 autoři, periodika)

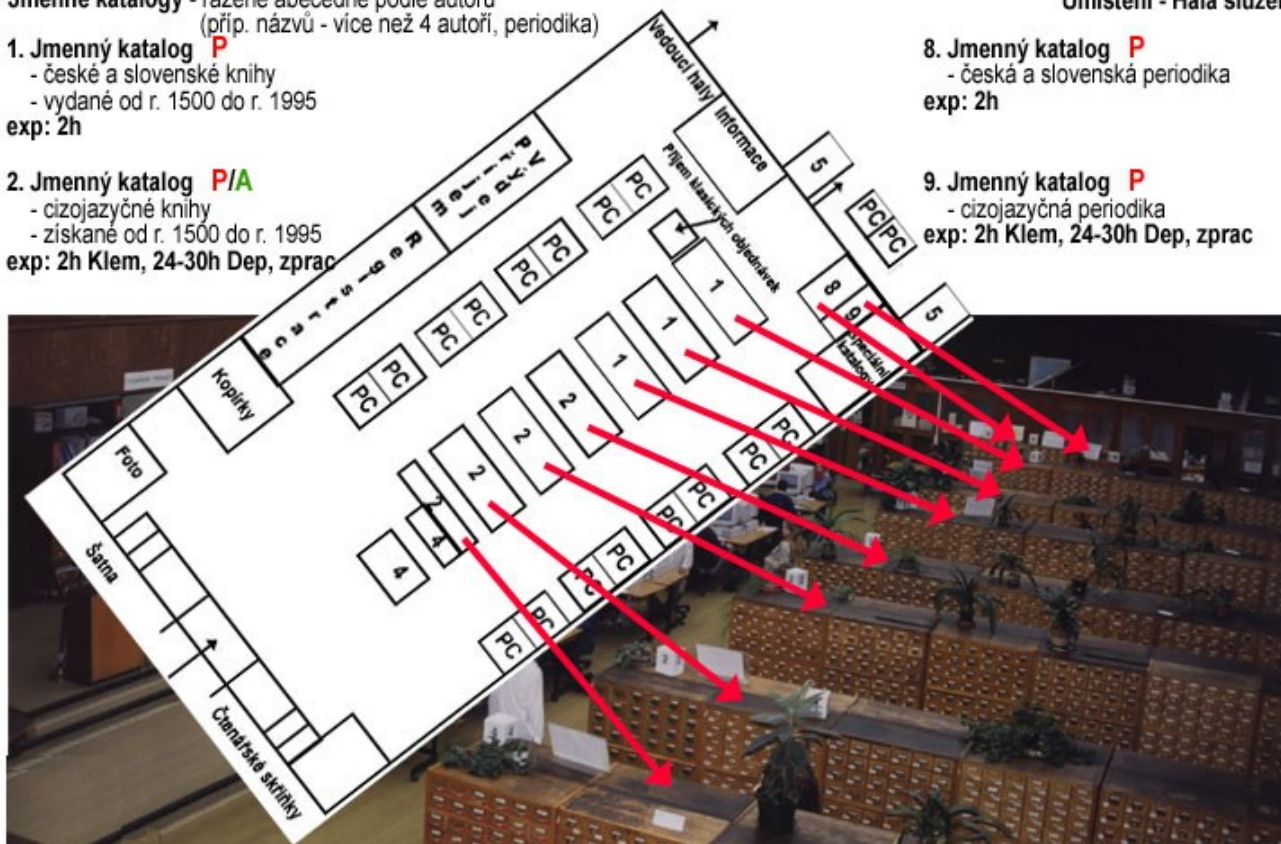
1. Jmenný katalog P
- české a slovenské knihy
- vydané od r. 1500 do r. 1995
exp: 2h

2. Jmenný katalog P/A
- cizojazyčné knihy
- získané od r. 1500 do r. 1995
exp: 2h Klem, 24-30h Dep, zprac

Umístění - Hala služeb

8. Jmenný katalog P
- česká a slovenská periodika
exp: 2h

9. Jmenný katalog P
- cizojazyčná periodika
exp: 2h Klem, 24-30h Dep, zprac

P/A - půjčování prezenčně/absenčně, expedice - 2h ze skladu v Klementinu, 24-30h z depozitáře nebo při aut. zpracování

Počítačový záznam - zobrazení - úplný

[Č.záznamu: 000444518]

Cejpek, Jiří, 1928-2005

Československé knihovnictví : poslání a organizace / Jiří Cejpek. -- 2., přeprac. vyd.. -- Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1967. -- 186 s., [4] s. obr. příl. : il. ; 21 cm. -- (Učebnice pro vysoké školy)

Anglické, francouzské, německé a ruské resumé

3000 výt.

Resumé: Do jednotlivých kapitol byly začleněny změny, ke kterým došlo v době od 1. vydání knihy v r. 1965. Zároveň byla připojena nová kapitola zabývající se otázkami vztahů mezi knihovnictvím, bibliografií a vědeckými informacemi.

* Knihovnictví čs. - organizace a rozvoj - učebnice vysokoškol.

[https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000444518&local_base=CNB]

Hlavní záhlaví Cejpek, Jiří, 1928-2005
Název Československé knihovnictví : poslání a organizace / Jiří Cejpek
Vydání 2., přeprac. vyd.
Nakl. údaje Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1967
Popis (rozsah) 186 s., [4] s. obr. příl. : il. ; 21 cm
Digitalizovaný dokument

EXEMPLÁŘE

Číslo nár.bibl. cnb000444518
Edice Učebnice pro vysoké školy
Poznámka Anglické, francouzské, německé a ruské resumé
Poznámka 3000 výt.
Resumé Do jednotlivých kapitol byly začleněny změny, ke kterým došlo v době od 1. vydání knihy v r. 1965. Zároveň byla připojena nová kapitola zabývající se otázkami vztahů mezi knihovnictvím, bibliografií a vědeckými informacemi.
Předmět. heslo Knihovnictví čs. - organizace a rozvoj - učebnice vysokoškol.
MDT 02(437)(075.8)
Systém. číslo 000444518

Počítačový záznam – s návestiemi - NKP

Hlavní záhlaví   **Cejpek, Jiří, 1928-2005**
Název   Československé knihovnictví : poslání a organizace / **Jiří Cejpek**
Vydání   2., přeprac. vyd.
Nakl. údaje   Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1967
Popis (rozsah)   186 s., [4] s. obr. příl. : il. ; 21 cm
Digitalizovaný dokument

EXEMPLÁŘE

Číslo nár.bibl.   cnb000444518
Edice   Učebnice pro vysoké školy
Poznámka   Anglické, francouzské, německé a ruské resumé
Poznámka   3000 výt.
Resumé   Do jednotlivých kapitol byly začleněny změny, ke kterým došlo v době od 1. vydání knihy v r. 1965. Zároveň byla připojena nová kapitola zabývající se otázkami vztahů mezi knihovnictvím, bibliografií a vědeckými informacemi.

Předmět. heslo   Knihovnictví čs. - organizace a rozvoj - učebnice vysokoškol.
MDT   02(437)(075.8)

Systém. číslo   000444518

Počítačový záznam NKP - MARC

LDR -----nam-a22-----1--4500
FMT BK
BAS |a 01
001 bk196700780
003 CZ-PrNK
005 20170811111817.0
007 ta
008 970716s1967----xr-af-----000-|-cze--
015 |a cnb000444518
020 |q (Váz.) : |c Kčs 12,00
035 |a (OCoLC)42143495
040 |a ABA001 |b cze |c BOA001 |d ABA001
0410 |a cze |b eng |b fre |b ger |b rus
080 |a 02(437)(075.8) |2 undef
1001 |a Cejpek, Jiří, |d 1928-2005 |7 jk01020592 |4 aut
24510 |a Československé knihovnictví : |b poslání a organizace / |c Jiří Cejpek
250 |a 2., přeprac. vyd.
260 |a Praha : |b Státní pedagogické nakladatelství, |c 1967
300 |a 186 s., [4] s. obr. příl. : |b il. ; |c 21 cm
4901 |a Učebnice pro vysoké školy
500 |a 3000 výt.
520 |a Do jednotlivých kapitol byly začleněny změny, ke kterým došlo v době od 1. vydání knihy v r. 1965. Zároveň byla připojena nová kapitola zabývající se otázkami vztahů mezi knihovnictvím, bibliografií a vědeckými informacemi.
546 |a Anglické, francouzské, německé a ruské resumé
830 0 |a Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství) |0 s
85641 |u <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:5e75e6d0-8a87-11e3-997d-005056827e52> |y Digitalizovaný dokument
9101 |a ABA001
920 |a gk48090482
920 |a gk48090483
920 |a gk48090484
920 |a gk48090485
920 |a vsIV/90267
920 |a vsIV/90268
964 |a Knihovnictví čs. - organizace a rozvoj - učebnice vysokoškol.
SYS 000444518

Zdrojový kód stránky s počítačovým záznamem (HTML)- část

```
<tr valign=top>
<td class=td1 id=bold width="10%" nowrap>1001</td>
<td class=td1> | a Cejpek, Jiří, | d 1928-2005 | 7 jk01020592 | 4 aut</td>
</tr>
<!-- filename: full-000-body -->
<tr valign=top>
<td class=td1 id=bold width="10%" nowrap>24510</td>
<td class=td1> | a Československé knihovnictví : | b poslání a organizace / | c Jiří Cejpek</td>
</tr>
<!-- filename: full-000-body -->
<tr valign=top>
<td class=td1 id=bold width="10%" nowrap>250</td>
<td class=td1> | a 2., přeprac. vyd.</td>
</tr>
<!-- filename: full-000-body -->
<tr valign=top>
<td class=td1 id=bold width="10%" nowrap>260</td>
<td class=td1> | a Praha : | b Státní pedagogické nakladatelství, | c 1967</td>
</tr>
<!-- filename: full-000-body -->
<tr valign=top>
<td class=td1 id=bold width="10%" nowrap>300</td>
<td class=td1> | a 186 s., [4] s. obr. příl. : | b il. ; | c 21 cm</td>
</tr>
```

- view-source:https://aleph.nkp.cz/F/QHRV4FA9CRC1L2QQ3TPBK8PN8J3E4J7SGC2DG8LRDHHT3I2YF2-26125?func=full-set-set&set_number=148913&set_entry=000003&format=001

Zvyšovanie obsažnosti

Kulminuje využívanie štandardných nástrojov štruktúrovania bibliografických textov ako jedna z ciest zvyšovania *obsažnosti bibliografických textov* - počítačových bibliografických záznamov (formáty MARC)

Viac údajov = Väčšia hodnota pre bibliografický prieskum

Informačná práca s prirodzeným textom dokumentov v elektronickej forme, bez zásahu sekundárnych bibliografických a informačných služieb a systémov

Postupný prechodom od štruktúrálnej metódy bibliografickej práce k značkovacím jazykom (sgml, html, tei, xml...)

Digitalizácia, elektronické publikovanie

Jeden z najvšeobecnejších pohľadov na komunikáciu poskytuje *teória informácie*.

Zavedenie pojmu informácie umožňuje prístup k výskumu najrozličnejších procesov riadenia a komunikácie v prírode a spoločnosti z jedného všeobecného hľadiska.

Správou, informáciou, je spojenie signálu a znaku (nosič + nesený znak)

Informácia

Spojenie

SIGNÁL + ZNAK

Signál, nosič, médium –
napr. papier, pergamen,
sklo, plast, vlnenie

Znak – napr. písmo, zvuk,
obraz, video

Signál a znak

Znak - kľúčový termín pre teóriu bibliografie, rovnako ako pre iné disciplíny knižničnej a informačnej vedy

Najvšeobecnejšia definícia hovorí, že *znak* je to, čo stojí za niečo iné - *signum est aliquid quod stat pro aliquo*

Znak
a)zastupuje a
b)oznamuje

Zástupnosť je prvá vlastnosť znaku

Druhou charakteristickou vlastnosťou znaku je, že znakom sa niečo oznamuje

Znak

Znaky sú schopné niesť a komunikovať nejaký obsah

v teórii znaku sa sa rozlišujú: *príznamy, signály, symboly a znaky*.

Príznamy, signály a symboly sú síce znaky, ktoré sú schopné fungovať v komunikácii, avšak nie sú to znaky vo vlastnom zmysle slova. Sú to tzv. *predznaky*.

Jazykový znak má dve časti:

1. to čo sa označuje (čiže význam, obsah, téma, predmet, jav), tzv. označované - *signifié*;

2. to, čím sa označuje (čiže formálna stránka jazykového znaku), tzv. označujúce - *signifiant*.

sú jazykovými prostriedkami a jazykovými jednotkami určitého konkrétneho *jazykového systému*

v rozličných civilizáciách sa prvky objektívnej reality prostredníctvom psychických obsahov formujú do jazykových znakov rôznym spôsobom

v rôznych jazykových systémoch sa jazykové jednotky, napr. slová, lexikálne jednotky, môžu členiť na *slovné druhy* rôznym spôsobom

podľa povahy obsahu a formy jazykových znakov sa utvorili isté jazykové typy: slovenčina - prevažne flektívny typ, maďarčina - aglutinačný typ, angličtina - izolatívny typ, nemčina - polysyntetický typ

Jazykové znaky

Jazykoveda:

Fonetika

Fonológia

Morfológia

Syntax

Štylistika

Lexikológia

Bibliografický znak?

V bibliografii sa pracuje s jazykovými znakmi konkrétnych jazykových systémov. Špecifickými jazykovými znakmi v bibliografii sú bibliografické texty.

Predmetom záujmu bibliografie sú prevažne dokumenty a záznamy o dokumentoch.

Dokumenty a záznamy o nich sú *komplexné jazykové znaky*.

Sú to texty !!!

Z hľadiska bibliografie nie sú predmetom prvoradej pozornosti nižšie jazykové znaky (fonémy, morfémy...)

Predmetom záujmu bibliografie je najmä štruktúra a zákonitosti výstavby textu o texte dokumentu, čiže bibliografického textu - metatextu s jeho osobitosťami, znakmi a vlastnosťami

Plnovýznamnové slovné druhy a lexika

Dokument je komplexný znak –
prehovor, tzv sferznak – *text (Lotman)*

1) Dokument je *zafixovaný jazykový prejav*, resp. *súbor informácií* slúžiaci na zachovanie v ňom obsiahnutých informácií;

2) *Nerozčlenený, celistvá informácia (signál a znak)*, ktorý je *rámcovaný začiatkom a koncom*;

3) *Osobitná štruktúra*, nakoľko informácie v ňom obsiahnuté sú *usporiadané a hierarchizované podľa princípov samej štruktúry*.

Text a dokument

Text a dokument

Textom je akýkoľvek dokument – TEXT, OBRAZ, ZVUK, VIDEO – má tému, jazyk a štýl

Fyzická forma nosiča nie je z hľadiska predmetu bibliografie dôležitá

V bibliografii je možné spracovať a prístupňovať nielen písomné dokumenty, texty, ale aj grafiku, hudbu, predmety, počítačové súbory a pod.